

Bibelen og etikken

Af journalist *Marie Skoven*, Det Danske Bibelselskab

- Vi har slet ikke noget begreb om, hvor kompliceret vores genetiske udrustning er. Med genterapi og fosterdiagnostik vil man prøve at manipulere sig frem til det fuldkomne - en "fuldkommen" grå masse, hvor vi lever i en vægtløs lykketilstand. Havde vi haft en Mozart eller en Grundtvig, hvis man havde afskaffet depressions-genet i tide?

Det er karakteristisk for Erling Tiedemann, at han munder sine overvejelser ud i åbne spørgsmål. Han er 67 år, tidligere amtsborgmester i Vejle Amt, formand for Etisk Råd og medlem af Det Danske Bibelselskabs bestyrelse.

Hvad kan Bibelen bruges til, når man i Etisk Råd skal tage stilling til komplicerede spørgsmål som genteknologi, kunstig befrugtning og fosterdiagnostik?

- Bibelen er ikke en alfabetisk ordnet opslagsbog, hvor du kan slå op på "kunstig befrugtning" og se, hvad der står der. Alligevel er den jo som Guds ord en vejviser, der angiver nogle grundholdninger, som bestemt ikke er uden betydning for de etiske overvejelser. Skabelsesberetningen fortæller dig, at vi mennesker ikke har skabt os selv, men er blevet til som en gave, der både skal værnes om og udvikles. De Ti Bud er ikke bare ti bud og forbud, men ti tilbud om et godt liv. Bjergprædikenen viser dig andre succeskriterier end de gængse, men hvis man læser Bibelen på en meget enøjet måde, kan man stort set finde holdepunkter for hvad som helst. Men lukker man begge øjne op, vil man se, at Bibelen ikke sjældent peger på holdninger, som er komplementære, d.v.s. på holdninger, som står i et indbyrdes spændingsforhold, men hvor man ikke kan vælge mellem dem. Det drejer sig ofte ikke om et enten/eller, men om et både/og. Derfor må de konkrete spørgsmål vurderes nærmere. Du må altså regne med, at du også skal tænke selv! siger Erling Tiedemann.

Interessen for etik i forhold til sundhedsvæsenet har Erling Tiedemann udviklet gennem de 20 år, han var amtsborgmester i Vejle Amt. I den tid stod prioritering inden for sundhedssektoren højt på hans politiske dagsorden. I dag, hvor han er formand for Etisk Råd, mener han, at vi mangler et "etisk beredskab", der gør, at vi i tide kan tage stilling til de enorme muligheder, der ligger i fx genteknologi og tidlig fosterdiagnostik.

Kvinder kan i dag få foretaget en fostervandsprøve, og hvis fostret har en alvorlig genetisk defekt, kan hun vælge at få en abort. Ville det være bedre, hvis man har mistanke om nedarvede misdannelser, at udføre de genetiske screeninger på befrugtede æg uden for livmoderen, så kvinden slipper for en abort?

- Fremfor at lave de regnestykker, om det er værst at aflive fostret tidligt eller sent, vil jeg hellere diskutere, om det overhovedet er tilladeligt at aflive fostret. Hele denne reproduktionsteknologi, som man kalder det, betyder, at vi slår fostre ihjel ud fra et udvælgelsesprincip om, at vi kun vil have det fejlfrie. Jeg så hellere, at vi fokuserede på, hvordan vi kan hjælpe de børn, der bliver født med et handicap fremfor, at vi bare vælger dem fra, siger Erling Tiedemann, og understreger, at han håber at genterapi på kropsceller kan være løsningen på de mange sygdomme, vi i dag ikke kan helbrede.

Det Ethiske Råd blev nedsat i 1987. Rådet består af 17 medlemmer, der mødes én gang om måneden. Tingene på det biomedicinske område, som Det Ethiske Råd særligt beskæftiger sig med, udvikler sig med rivende fart og stiller os hele tiden overfor nye og hidtil ukendte - og ubesvarede - spørgsmål. Mange mennesker står af på forhånd; det hele virker næsten en tand for kompliceret.

- Men der er ingen grund til at stå med hatten i hånden over for videnskaben. Folk skal ikke være bange for at tro på deres egen intuition og reaktioner. Vi skal tro på, at vi selv kan danne os en mening om tingene, når vi blot sætter os ind i dem, siger Erling Tiedemann.

Hvorfor har du valgt at være med i Bibelselskabets bestyrelse?

- Jeg sagde med glæde ja til at afløse Lillian Jespersen, der i mange år havde været det katolske medlem af bestyrelsen, fordi jeg synes, det er enormt meningsfyldt at få lov at være med til at fremme både interessen for og især brugen af Bibelen. Selv om Bibelselskabet i et land som Danmark helt naturligt er massivt præget af Folkekirken, så er det samtidig meget åbent og økumenisk i sin adfærd. Dermed kan arbejdet med at fremme udbredelsen af den bibel - der jo i det væsentlige er fælles for alle kristne kirkesamfund - få en økumenisk dimension, som jeg er meget optaget af. De senere års arbejde med at udgive ting, der særligt retter sig til børn og unge, er noget, jeg bakker meget op om. Bibelen er jo en bog, der er gammel og dog evig ung; i enhver generation har den brug for en fornyet, ja, hvorfor ikke: en ungdommelig formidling, så dens budskab ikke glider ud, fordi de ord, den er oversat med, virker gammeldags.

Hvorfor er du katolik?

- Overfladisk betragtet er jeg katolik, fordi jeg er født med det. Men graver man dybere ned, så er jeg katolik, fordi den tro, jeg blev døbt til og opdraget i, efterhånden blev noget personligt, så jeg i dag nærmest må sige, at jeg er katolik, fordi det tror jeg, at Vorherre har sat mig til at være! Men selv om man som katolik i Danmark uundgåeligt hører til et mindretal, så føler jeg mig ikke isoleret i forhold til Folkekirken eller til metodisterne, baptisterne, pinsefolket og de andre kristne kirker. Vi har, som min gamle pave siger, et reelt omend ufuldstændigt fællesskab med hinanden! Derfor er det naturligvis også en smerte, at vi fx ikke har nadverfællesskab med hinanden. Her synes jeg til gengæld vi skal indstille os på at leve med den smerte et godt stykke tid endnu og lade være at prøve at springe over, hvor gærdet er lavest - det vil sige: prøve at indføre et nadverfællesskab, som der ikke er dækning for i de holdninger, kirkesamfundene i øvrigt har til hinanden og til nadveren som sådan.

Du har studeret en periode i Paris, siden du blev pensioneret som amtsborgmester. Hvad var det, du studerede dér og hvorfor?

- Da min kone og jeg efter 20 år som amtsborgmester (jeg siger det sådan, fordi der i realiteten var tale om en livsform for hele familien) besluttede ikke at stille op igen, skulle vi tage stilling til, hvad vi så skulle. Og det blev til de to år i Paris, der for mit vedkommende udelukkende gik med bibelstudier. Hvis du tager en dansk teologuddannelse og skærer alle de andre fag væk, dogmatik, liturgi, kirkehistorie osv. osv., og kun koncentrerer dig om bibelfagene, så var det sådan en uddannelse, jeg gennemførte på to år. Det var opfyldelsen af mange års drøm om for alvor at få tid til at beskæftige mig med Bibelen, som hele tiden havde haft min store interesse, men som der jo ikke havde været så megen tid til at gøre noget ved.